

**En sanfärdig berättelse om det som är
förelupit ifrån begynnelsen in till ändan,
wed den action, som sig tildrog ey långt
ifrån Errestfer emellan herr general-majoren
Wolmar Anthon von Schlippenbach**

Stockholm
1701

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

En sanfärdig
Berättelse

Om det som är förelupit ifrån Be-
gynnelsen in till Utdan/

Wed den

ACTION,

Som sig tilldrog ey långt ifrån

Brestfer

Emellan

Herr General-Majoren

Nolmar Anthou
von Schluppenbach

Och

En nästan oräknelig Macht af

Muscowiter

Den 30 Decemb. Anno 1701.

STOCKHOLM/

Tryckt i Kongl. Boktr. hoos Sal. Bankijfs Uackia.

Såsom om den nyligen wed Errectfer förelupne Action allehanda skilgachtige Esterrättelser omkringsände/hwaraf många otijdige och passionerade Omdömen efter hwaras och ens Affecter och Inbillningar der öfwer sålde blifne. Dy har man hållit för nödigt/ at medhdela en samsfärdig Berättelse derom med sine märkwärdigste och nödwändigste Omständigheter. Och är det alldeles på följande sätt tillgångit. Hela Cantonementets Omfretz war icke widlöfftigare än fyra Mijl/ och på Ordres haar det aldrig schlas/ än ju Tropperne skulle alltid wara i beredskap. Derjemte är och stigtigt recognoscerat och patrollerat wordet/ i tijd at förnimma/ när något fiendtligit å färde wore. Twänne dagar för denne Träffningen blef Herr Öfwerst-Lieutnanten Borchhausen/ hwilken stod posterad emellan Aja och Errectfer, beordrat/ at secundera Herr Öfwersten Baron Bogislaus von der Pahlen/ när honom något tillstöta mände / och strart kundgiöra det till Huswud-Quarteret. Enär nu ifrån Hr. Öfwersten den 28 Dec. Esterrättelse om Fiendens starka Ankomst inlopp/ vuckte förbemelte Herr Öfwerst-Lieutenant till föllie af sine ordres med det Carellska Regimentet dijt åth/ inmedertijd utsändes Ordres öfwer alt i heela Lågret/ det man skulle hålla sig sädig med all Mundering. Ostanämde Öfwerst-Lieut. kom omsider med den Esterrättelsen tillbaka/ at det allenast wore någre Ryttre Maroder. Icke deste mindre loyp åter den 29 dito Tjynder innhoos Herr Öfwerst-Lieutnanten Plater/ som stod wed Warbus/ at uppå Fiendens Infall en mehr wore till twifla/ men owist om han egenteligen wille inbryta här / eller allenast giöra ett blindt allarm, och på det man måtte derom blifwa rätt säker/ recognoscerade Öfwerst-Lieutnanten Plater med några Ryttare af Estniska Adels Fahnan/ hwarest Fienden måtte stå/ som ock wishe-

wissheten deraf / och brachte Esterrättelse derom till Huswud:
Qvarteret ännu samma Nfton Klockan 9 / och at här om ännu
såå närmare Kundskap / blef Öfwerst-Lieutenanten af Estnisse
Adels Fabian Herr Baron Reinholdt von Lieven / (hvilken u-
than det heel fördig stod at gåå med ett Detachement af 300
Hästar till ett annat Partle upå Nappiniste Sjidan) utz-
commenderat. I medertijd finge de Sküttiske / de la Gardiske /
Liv- och Stackelbergiske Battailloner Ordres, at ån samma Natt
insinna sig till Errestfer, som ock stedde. I medertijd hade
förenämde Herr Öfwerst-Lieutenant von Lieven mot Morgo-
nen den 30 dito träffat Fiendens För-Tropper som bestådt af
12000 Mann / dem samma ock angripit / men med sitt (ehuru-
wål några willia berättat / det han är blefferat och fången) och
twånne Ryttmästares Liifs tillsättiande / fuller repoulerat Fi-
enden. Men som Ryttarne / saknandes sin Anförare / en wille
hålla stånd / dy blef detta Partij af Fienden förfolgt / in till den
wid Puschaar under Ryttmästaren Holden stående Förwacht
af 100 Hästar. Men som allt Manskap föruth hade Ordres at
stadigt hålla sig allart med sadlade Hästar / ty uträttade Fi-
den där alsinret / utan blef af Ryttmästaren Fritsch tillbaka
dreswen / effersom Ryttarne alle i hast kommo till Häst / och i
Huswud-Qvarteret sig insunno. Straxt der på tog Herr Ge-
neral Majoren von Schluppenbach till sig de Skytt- Liv- och
Stackelbergiske Battailloner, desliques det Abolånstke och Estni-
ske Cavalleriet, hvilka med Carelsta Ryttarne och Stenbocks
Dragouner, ungesehr 1500 Mann tillsammans giöra kunde /
(effersom många Tropper på andra Poster commenderade wo-
re) till sig / jämte 2 Paar Metall Regiments Stycken / och 2
st. treepundige af Järn / och ryckte der med en god Mjål emot
Fienden / råkade och således på Fienden emillan Errestfer och
Camaste Byarne / hvilken de wære sirax angrep / men med
den största Tapperhet tillbaka dreswen blef. Och på det dhes

Schwarm/ nembl. För-Tropperne af 12000 Man/ som hwart
ögnableck / som man förmärckte / liff en Ström sig ökte och
förstärckte / ey måtte få Tilfälle at komma of i Ryggen / of
kringränna och Styckerne of fräntaga / Dy ställte Herr Gene-
ral Majoren de Ordres, at alt Manstapet skulle draga sig till-
baka till Styckerne / skyndade och sielfwer med allt hwad han
af Rytteriet tillhoppa bringa kunde / dijt åth / emedan berättelse
kom / at en Deel af Fienden war gängen omkring Styckerne.
Imedlertijd saknades Herr Öfwersten Enschöld / hwilken twif-
welsutan fången blefwen / medan han på Wahlplaten icke i-
genfans. Desliques ochsä Herr Öfwerst-Lieutnanten Schau-
mann / jämwal Herr Major Ewen af Ubo-Lähns Regimente /
men huru desse bortkomme / kan man för den starcka och stora
Elden / som ständigt påstod / icke weta. Fienden continuerade
allt framgeent uti sitt första upsåth / at trängia sig in ibland
wäre / men han blef af Styckerne och Infanteriet så bemötter /
at han andra gången måtte wända Ryggen till / och taga sin
undflycht till sin starckare Macht / som ännu stod förtäckt. Så-
ledes blef Fienden och wij en liten Tijd mot hwarannan stå-
endes / emedan det befruchtades / at ännu ett starckare Hinder-
håld måtte förhanden wara. Dy resolverade Herr Gene-
ral-Majoren i hastighet at conjungera sig medh Herr Öfwerste
Campenhausens Regimente / jämpte Gref Stenbocks Drago-
ner / hwilka med Carelsta Regimentet ännu stode tillbaka / eff-
tersom man denne Fienden icke måste wiisa sin heela Macht på
en gång / och drog sig åth Errestfer. Det Carelste Regimen-
tet och Dragonerne bemötte Fienden strart och rangerade sig
i Arrieregwardet. Men Fienden fölgde continuerligen effter /
och sökte of at kringränna / som ock förenämde Dragoner war-
beligen kringrände woro / men slogo sig med en stoor Manlig-
het igenom med Herr Majoren af Udels Fahnan / Joch. Fridr.
von Ewens tillhielp / som dem understödde. Det alt oachtat /
satte

satte Fienden oss än häffrigare till/ altså at man nepligen hade
Rådrum til sättia sig igen. Herr Öfwerst-Lieutnanten Hans
Hindrich von Eiben bekom sin Post hoos Styrkerne/ och Herr
Öfwerst-Lieutnanten Carl Adam Stackelberg satte sig wed en
Korswäg/ där Fienden at uppehålla till des omsider de Skytt-
och Liviske Battailloner honom wore förbij passerade/ och Rytt-
teriet fick Rum att sättia sig på både sidor och Flyglar. Där
gick först Charginen alt stadigt med rätta allwar för sig och
hålst eftersom Fienden fått till sig sitt Artollerie, som bestod i
30 Stycken och 4 Haubiter/ och sköt utan uppehåld med 4
Feltschlanger och 2 Haubiter/ hwar med han wårt ringa Man-
skap stor skada tillfogade. Som nu Herr General Majoren ut-
tom detta warse blef/ huru Fienden alt mehr och mehr förstärk-
te sig/ och rusade lika som en Flod uppå wår Flygel/ i det up-
såth oss alldeles at omgiorda och all undflycht at betaga/ dy-
måste Herr General Majoren, sådant at förekomma/ den Reso-
lution fatta/ at slå sig igenom/ eftersom det ock allareda war
lidit till Afftonen/ jämwal ock Ammunitionen igenom det stadi-
ga skjutande och chargerande/ hwar med hela dagen uthårdat
wart/ begynte fattas/ och man der med ey kunde secunderat
blifwa. Förordnades altså till den ändan Infanteriet medh
Styrkerne i Avantgarde, och Rytteriet skulle i medlertidh
med chargerande uppehålla Fienden. Men klagan wärdt det
en så god Anstalt näpligen giord war/ och Herr General Ma-
joren sielf marchen ordonerade, och red omkring at sticketigen
draga Rytteriet uppå Flanquen, at der med betäckta Footfol-
ket och Styrkerne/ heela Rytteriet honom mötte/ trängiandes
sig med största Confusion in i Footfolket/ at således hwar och en
tog sin egen Wäg. Stenbocks Dragoner med Hr. Gref Lenowhus-
wud wore de sidsta/ och har Comendeuren af dese Dragoner Hr.
Baron Horn wiist sig öfwermåttan tapper/ och anfördt sitt Folk
in till des han med trämme dödellige Sår blefverad, wardt

tvungen at afdraga. Thuru nu Officerarne sig winlade / at bringa Ryttieriet både med goda och onda til Stånd igen / så hade det doch intet Behör / utan den ena red hjit den andra dijt / skingrades der ig. nom Förfolket / red det öfwer ända och brachte i Ordning / hwaraf Sienden fick tillfälle at massacrera Infanteriet, och borttaga Styckerne / med hwilka Capitain Sonnenberg allt där till gjorde en god Bårskan / och sig särdeles wäl förhållit hade. I samning af den / at man näphgen lärer hördt hafwa / huru tappert och desperat Maustavet sig haat förwarat / men at göra en sådan rufwellig Myckenhet ett fullkomligt Mothstånd war i Längden öpnöijeligit / utan de allsa upoffrat sin Liff med de måste Officerare på Dronnes Sang / undantagandes bägge Öfwerst Lieutanterne Liven och Stackelberg / hwilka sig under Faveur af den myckna Rotten och i Skymningen med några få andra Officerare som Hästar wed handen hade / salverat. De Fahnor som icke kunde räddade blifwa / hafwa de wåre sonderbratat och i Stycken rifwit / som några undankomme Personer det betyga. Och ehuruwäl Herr Genera Majoren sielf tillijka med Herr Öfwerst Lieutannten Plater och Herr General Adjutanten Freymann i Warbet wore at bringa Ryttieriet till Stånd igen / funnes öf och fåå / som der till kunde bringas / at de stadnade wid Kanneväsche Kyrkian. Herr Major Stahl af Öfwersten Grefwe De la Gardies Regimente war med några 100 Mann wed de Stycken som ännu öfrige wore / dijt Herr Gen. Majoren sig och sielf förfogade till befordra dem i Säkerheet / honom fölgde twänne Ryskar alt in till Styckerne / där de ock nedsturne blefwe / med dese Stycken drog sigh Herr General Majoren jämte Herr Öfwersten Frith Wachtmeister / hwilken Cavalleriet commenderat hade / i Säkerheet / fast skönt Fienden alt stadigst efterträngde. Natten skilde omsider öf och Fienden åth, och blef så Herr Öfwerst Lieutannten Stackelberg med sine fåå öfwerblefne Soldater / de la Gardisse
Battail-

Battaillonen, som haft Korastiffe Wachten/sampt Stenbocks
Dragoner tillijka med Styckerne/föruth commenderade till
Sagnis/ men Herr General Majoren sielf blef med Rytterijet
och reserv Wachten af ungefehr 300 Hästar ännu något stilla
stående wid Koikull/ och följde omsider effter mot Morgonen/
medan han icke fann rådeligit at stå en så mächtig Fiende för
när/sättiandes sig wid Sagnis/som icke är tillbaka/ utan Fi-
enden på Sjidan/ därifrån närmare affse Fiendens företagan-
de/ hwilken Postering och at Herr General Majoren icke gick
tillbaka/ utan på Sjida/ Fienden strart misshagade/ hwarföre
han och icke längre wille hålla stånd. Herr Öfwerst Campen-
husens Regimente saknades hela Tijden/ fast skönt des Ordres
lydde/ at äfwen så föllta med sitt Regimente och sättia sig wid
Erresifer/ men Ordonants Karlen hade gått willse/ och der af
hade Herr Öfwerst n fått Ordren för seent/ doch haer han styn-
dat sigh at komma till Huswud = Qvarteret; Men när han
hörde Stycke-skätten/ haer han berömligen ändrat sin marche,
och följt Canon-skätten effter/ hwilka dock strart uphörde/ som
lärer hafwa warit ungefehr den Tijden/ då Herr General Ma-
joren brött sig igenom/ och wille salvera Styckerne/ och strart
derefter läto sig åth den sjidan see 14 fientliche Ettandarer, hwil-
ka som Herr General Majoren förmärkte word utstickade at re-
cognoscera om någon Succurs war förhanden/ men de strart
giffwit flychten/ så snart de blefwo warse/ at man war sinnadt
at gå dem emot. Enteligen wände sig ofwanbenemde Öfwerst
Campenhusen till Häfwet Erresifer/ därest han tillijka medh
Öfwerst-Lieutnanten Christer Horn/ medelst Granaters utka-
stande genom Fönstren/ dödade någre Ryssar/ twänne till fän-
ga tog och de slagwas Hästar/ och sedan han förnumit/det Herr
General Majoren sig posterat wid Sagnis/ har han sig där sam-
masteades dagen efter jämnwål insunnit. Detta är hela Actio-
nens rätta Sammanhang: Och är här hos högst at förundra/
det

I anseende till Fiendens så stora Myckenhet en Man med Lifwetz
kunat undkomma. Deras Upsåt har fuller haft ett widt utseende/
medan de på 2000 Slådar fördt med sig en hoop med Järn be-
slagne Spaniske Ryttare/ 30 Stycken och Fyrnör sare och måst
sitt heela Infanterie. och flere andre store Anstalter gjordt/ som
ock efter en Swänks/ Märten Simonsons Berättelse/ hwil-
ken hoos Ryssarne varit fången/ men undankommen/ Ryssar-
ne sig högeligen öfwer de wåre skola förundrat hafwa/ at de med
så ringa Manuskap welat sättia sig emot deras stora Macht; Eff-
tersom de/ så frampt de sådant tänkt/ hade kunat inbryta med
sin hela Force, som de ock till den ändan tagit med sig förenämde
järnbeflagne Spaniske Ryttare/ och hade deras Dellein varit/ i
fall denne Actionen för dem bättre lyckas/ at försökia något e-
mot Dorpt/ hade sig och mångfaldigt förliuda låtit/ at de än
en gång wille komma igen med en större Häär. Man haer
fuller i god Tijd nog haft Kundskap om Fiendens Anmarche,
doch därjämte intet annat wist/ än at hjit åth ungefehr skulle
komma med en Macht af 10 å 12000 Mann/ för hwilken föga war
at rådas/ medan Herr General Majoren fuller allareda för
wijst/ det han med 2000 Mann en sådan Macht varit wuren/
och trodde man en annat än at Fiendens öfriga Macht skulle bry-
ta in annorstädes i Landet. Förlusten å wår sida kan ungefehr
wara 5 å 600 Mann/ men Fienden har tagit en mycken större/ ef-
tersom på dem en kunde skutas miste/ så tätt och tiöckt stode de i
hwarandra/ och huru slitigt wij brukat wåre Stycken och annat
Skjutgewehr/ förmärkes deraf/ at af 5 Skätt Carthetscher och
Kuhlor/ som togs till hwart Stycke/ war icke mehr än 3 å 4 Skätt
öfrigt. Och om denne tappre Resistencen och Motwårn icke
wore gjord/ hade Fienden ofelbart gått längre in i Landet/ eller ock
förfölgt sielwa Armeen. Alle Officerare hafwa wid denne
Actionen wijst sitt yttersta/ och så förhållit sig/ som behier-
tade och redelige Officerare är anständig.

www.books2ebooks.eu